

Tešton štev. 3040. I

VOJNI INVALID

GLASILO UDR. VOJNIH INVALIDOV KRALJEVINE JUGOSLAVIJE
OBLASTNEGA ODBORA V LJUBLJANI

List izhaja vsakega 25. v mesecu. Posamezna številka 1 Din. — Naročnina mesečno 1 Din. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani. — Št. Peterska vojašnica. Telefon štev. 3040

Zahvale za čestitke.

Potom Uprave policije v Ljubljani je dobil Oblastni odbor v Ljubljani sledečo zahvalo:

»Po nalogu kancelarije Njegovega Veličanstva Kralja mi je prijetna dolžnost izjaviti vam zahvalo za vdanostno brzojavko, ki ste jo poslali Njegovemu Veličanstvu Kralju o priliki rednega občnega zbora, ki se je vršil dne 31. januarja 1932 v Mariboru.«

Šef kabineta predsednika ministrskega sveta iz Beograda je poslal sledečo zahvalo:

»Gospodin Pretsednik Ministarskog saveta primio je pozdravni telegram vojnih invalida Dravske banovine upućen sa godišnje skupštine iz Maribora i naredio mi je, da skupštinskim učesnicama izjavim njegovu zahvalnost. — P. A. Cvetković, V. d. Šefa kabineta Pretsednika Ministarskog saveta.«

G. general Maister Rudolf iz Maribora nam je poslal sledeče pismo:

»Za Vaše povabilo št. 248 od 18. t. m. na občni zbor Vašega odbora, v nedeljo, dne 31. I. 1932, se iskreno zahvaljujem, pripominjam pa, da se ga iz zdravstvenih ozirom ne morem udeležiti.

Občnemu zboru želim dober in uspešen potek.«

Tov. Nedić Božidar iz Beograda pošilja:

Smatram za svojo prvu i prijetnu dužnost, po povratku sa sjajne vrlo uspele vaše Skupštine u Mariboru, da izjavim srdačnu zahvalnost svima članovima odbora kako u Ljubljani, tako i u Mariboru, na gostoprimstvu i drugarskom tretiranju, za svo vreme moga boravka u vašoj sredini.

U isto vreme zahvaljujem se, preko vaših odbora, svima delegatima banovinske Skupštine, na ukazanom mi poverenju počastvujući me i za svoga delegata pri Kongresu Ratnih Invalida u Beogradu 28. februara ove godine.

Bez obzira na poznije rezultate, zavetujem se mojoj dragoj braći Slovencima i drugovima, da ću poverene mi interese, kako posebne, tih odbora, tako i opšte sviju udruženih invalida Jugoslavije — časno i pošteno zastupati i braniti do poslednjih granica moга znanja, moje volje i moje moći.

Živeli invalidi! Živela organizacija!

Podatki z delegatske ankete.

Na predvečer občnega zbora v Mariboru, t. j. 30. jan. t. l. so imeli delegati in nekateri odborniki krajevnih organizacij skupno z Oblastnim odborom posvetovanja radi predpriprav in boljšega tolmachenja. Navzoča sta bila tudi iz Beograda tov. Nedić in Mrvaljević. Tov. Štefe je vse navzoče, posebno pa tov. Nedića in Mrvaljevića pristrčno pozdravil, nato je anketa predvidela predloge za konstituiranje obč. zbora in odsekov. Pri poročilu se je vršila najprej debata o obračunu in proračunu. Blagajnik tov. Osana je natančno raztolmačil vse postavke. Tov. Mlekuž je zahteval pojasnila k plačam osebja in pisarniškim stroškom, nato pa vprašal, zakaj Oblastni odbor sam deli nekatere podpore, mesto krajevnih odborov. Pojasnjeno je bilo, da je to le pri odbori, ki poprej niso točno obračunali podpor in jih niso pravilno razdelili. Tov. Mlekuž predlaga, da se taki odbori kaznujejo. Tov. Kokalj se je pritožil, da v Trbovljah niso dobili podpornega fonda, vendar je tov. Štefe na občnem zboru rekel, da ga dobe, ako naknadno plačajo članarino in list. Tov. Štefe odgovarja,

da je rekel le, da bo oblastni občni zbor o tem odločal. Ker pa se ugotavlja, da je šele pred kratkim bilo poravnano, ostali delegati ne priznavajo ničesar, posebno ker je fond že razdeljen. Tov. Senčar pripominja, da naj se denar za podpore nakaže pred spiski, da ni treba ljudem hoditi dvakrat. Sledila je debata o zavarovalnih prispevkih, za katere tečejo pritožbe, in raznih izdatkih, ki so vsled adaptacije pisarne prekoračeni. Pri odpisih pojasni tov. Osana glede inventarja, markic, zakonov in starih terjatev. Tov. Fröhlich predlaga, da se organizacije, ki ne vzamejo markic, objavijo v našem glasilu. Pri bilanci vpraša tov. Mlekuž, zakaj ni po lanskem sklepu O. O. nalagal kapital v zadrugo Vzajemno pomoč, dočim so ga krajevni odbori? Tov. Osana: Dal je zadrugi ves lanski razpoložljivi kapital. Tov. Mlekuž predlaga, da mora biti nad polovico kapitala O. O. v Vzajemni pomoči.

Sklenjeno je bilo, da morajo menjajoči se krajevni odbori drug drugemu povedati, ako in koliko imajo dolga.

Na zahtevo tov. Resmana se pojasni dolžnike.

Nato pojasni tov. Benedik, da je bil lani sklep glede prepustitve razpoložljivega kapitala zadrugi Vzajemna pomoč pomanjkljiv in ga prečita. Ker bi morala zadruga v slučaju potrebe podpreti Oblastni odbor, ne more pa po svojih

pravilih črpati ustanovnega fonda, je treba lanski sklep popraviti.

Tov. Tome: Kapital naj se ne prenese v ustanovni fond, pač pa v fond za podpiranje organizacij, da se lahko z njim razpolaga. Tov. Vuk: O. O. itak podpor ne bo potreboval. Denar naj gre kot ustanovna, sredstva, t. j. obresti pa naj se prenašajo v fond za podpiranje Oblastne in krajevnih organizacij, če bodo potrebovale po sklepu ankete ali oblastnega občnega zbora. Ta predlog je usvojen z večino glasov.

Anketa je premotrila še proračun, ki je napravljen popolnoma po faktičnih dohodkih in izdatkih, zato nima kaj pripominjati.

Tov. Mlekuž predlaga, da se bodoča poročila za oblastni občni zbor bolj specifičirajo in primerja statistično. Tov. Štefe pojasni število članstva in naročnikov lista. Tov. Mlekuž priporoča pridobitev reduciranec v organizacijo, ki jo zelo potrebujejo.

Tov. Kokalj se je pritoževal, da v Trbovljah niso dobili vseh naročenih članskih knjižic. Čita dopise, kolikor so jih poslali. Po predlogu tov. Mlekuža naj zadevo uredi Oblastni odbor.

Predloženo je bilo več predlogov in pritožb, zato je anketa naročila predvidenim odsekom, da jih predelajo in predlože načrt resolucije.

Poročilo

iz občnega zbora Oblastnega odbora Udruženja vojnih invalidov, ki se je vršil dne 31. januarja 1932 v Mariboru v dvorani Zadrugne gospodarske banke.

Predsednik Oblastnega odbora tov. Matko Štefe otvori ob 9. dopoldne občni zbor s sledečimi besedami:

Otvorjam redni občni zbor Udruženja vojnih invalidov za dravsko banovino.

Bodite mi vsi tovariši delegati in tovariši funkcionarji, kakor tudi vsi tovariši in tovarišice, ki ste se v tako lepem številu odzvali našemu povabilu, najpristrčneje pozdravljeni! V prvi vrsti nam je dolžnost, da se spomnimo naših tovarišev, ki so izkrevavali na bojnih poljanah in onih, ki so vsled različnih muk podlegli ranam in različnim boleznim, kakor tudi onih tovarišev in tovarišic, ki so po osvoboditvi ujedinjene naše države Jugoslavije morali zapustiti prezgodaj naše združene vrste. Prosim vas gospodje in tovariši ter tovarišice, da v znak počastitve njihovega spomina stoje zakličemo trikratni »Slava«. (Zbor vstane in zakliče.)

V prijetno dolžnost si štejem, da s tega mesta pozdravim v prvi vrsti našega Najvišjega zaščitnika in dobrotnika, takorekoč našega očeta Nj. Vel. kralja Aleksandra I. in prosim, da mu današnji zbor pošlje v obliki brzojavke sledeče pozdrave:

»Invalidi in vojne žrtve iz dravske banovine, zbrani na svojem letnem obč. zboru pristrčno pozdravljamo svojega Visokega zaščitnika in mu kličemo: »Živel!«

V dolžnost si štejem, da predložim pozdrave našemu predsedniku vlade, g. Petru Živkoviću in predlagam, da se mu pošlje sledeči brzojav:

»Vojni invalidi, vdove in sirote iz dravske banovine, zbrani na letnem občnem zboru v Mariboru, smatrajo za svojo dolžnost, da Vas pozdravijo in prosijo, da se poboljša njihov ekonomski položaj.«

Predlagam tudi, da pošljemo pozdrav predstavniku naše divne vojske, g. ministru za vojsko in mornarico, generalu Stojanoviću, s sledečo brzojavko:

»Vojni invalidi dravske banovine pošiljajo s svojega letnega občnega zbora

pozdrave Vam in jugoslovenski vojski ter kličejo: »Živela naša nada!«

V dolžnost si štejem tudi, da pozdravimo našega ministra za soc. politiko in nar. zdravje g. Puclja in mu pošljemo sledeči brzojavni pozdrav:

»V zaupanju, da bo z Vašim sodelovanjem ugodeno našim dosedanjim neizpolnjenim pričakovanjem in zahtevam ter omogočeno svobodno udejstvovanje, Vas pozdravljajo invalidi dravske banovine.«

Predlagam, da vrnemo pozdrave našemu nacionalnemu osvoboditelju severne Štajerske in predsedniku naše tovariške in bratske organizacije »Zveze bojevnikov« g. generalu Maistru. (Živalno ploskanje.)

Nadalje prosim, da sprejmete tudi pozdrave, katere hočemo vrniti tovariškimi oblastnim skupščinam oziroma oblastnim odborom v Splitu, Sarajevu, Banjaluki in Zagrebu.

Zelo prijetno mi je, da pozdravim v naši sredini dva naša prvoboritelja, in sicer junaka Šumadije in junaka kršne Črnogore, tovariša Božidarja Nedića in Miljutina Mrvaljevića.

Nadalje mi je čast, da pozdravim zastopnika gospoda ministra za socialno politiko in narodno zdravje, ter zastopnika g. bana za dravsko banovino in obenem tudi zastopnika okrožnega inšpektorata v Mariboru g. dr. Ivo Poljanca, banskega svetnika.

Pozdravljam najpristrčneje zastopnika Narodne Odrbane in obenem zastopnika komande dravske divizijske oblasti g. polkovnika Putnikovića.

Končno mi je čast pozdraviti zastopnika mesta Maribora g. Ježa Janka, ravnatelja vojaškega urada.

Pozdravljam pristrčno predstavnika naše bratske organizacije, društva rez. oficirjev in obenem zastopnika naše bratske organizacije Udruženja dobrovoljcev g. prof. F. Škofa.

Pozdravljeni naši novinarji, ki naj umejo, da prav in širo tolmachiijo v naših dnevnikih naše težnje, in sicer zastopnika listov »Vreme« in »Novosti« g. Ozima, g. Goleca za dnevnik »Slo-

venec« in za mariborske dnevnikarje gosp. Hittija.

Pozdravljeni naši tovariši-borci, zastopniki in člani Zveze bojevnikov, ki so se v tako častnem številu udeležili našega važnega zgodovinskega občnega zbora, kakor tudi važnega momenta za celo invalidsko udruženje. S tem ste dokumentirali kakor v strelskih jarkih, da ste bili in ostanete z nami.

Preidem na 1. točko dnevnega reda: Konstituiranje skupščine, in sicer je izvoliti po pravilih predsednika občnega zbora, tajnika in dva overovatelja zapisnika in prosim tovariše delegate za predloge.

Tov. Mlekuž predlaga za predsednika obč. zbora predsednika tukajšnje organizacije tov. Geča, za zapisnikarja današnjega občnega zbora tov. Tomca, za overovatelja zapisnika pa tov. Žabkarja in Rusa. (Sprejeto.)

Za verifikacijski odbor predlaga tov. Vuk tov. Mlekuža, Jakliča in Osano, kateri predlog se soglasno sprejme.

V odsek za predloge in pritožbe predlaga tov. Vuk tov. Metliko, Benedika in Resmana, kateri predlog je bil tudi soglasno sprejet.

V odbor za resolucijo predlaga tovariš Tomec tov. Vuka, Jakliča in Cilerja, kateri predlog je bil soglasno sprejet.

Tov. Vuk predlaga za kand. odsek tov. Rusa, Senčarja, Novaka, Freliha in Žabkarja, kateri predlog se soglasno sprejme.

S tem je prva točka dnevnega reda izčrpana in prosi tov. Štefe tov. Geča, da kot predsednik današnjega občnega zbora zavzame svoje mesto.

Predsednik občnega zbora tov. Geč zavzame mesto in pozdravi vse z naslednjim govorom:

Centjeni tovariši in tovarišice!

Zahvaljujem se Vam za poverjeno mi zaupanje in štejem si v prijetno dolžnost, da vodim danes občni zbor Oblastnega odbora, pri katerem prisostvujejo ne le samo invalidski delegati iz dravske banovine, ampak tudi člani raznih podobnih udruženj. Prosim Vas, da se držite točno predpisov dnevnega reda parlamentarno in disciplinsko.

Preidem na drugo točko dnevnega reda: Poročila.

Dr. Ivo Poljanec kot zastopnik ministra za soc. politiko in nar. zdravje je opravičil gosp. ministra Puclja, ker se občnega zbora ni mogel osebno udeležiti, ki pa želi zborovanju največ uspeha in obljublja, da bo po možnosti vpošteval vse stavljene predloge in zahteve udruženja.

Iste želje je sporočil banski svetnik dr. Poljanec tudi imenom bana za dravsko banovino.

Tov. Geč se zahvali.

Nato pozdravi prof. Škof udruženje imenom društva rezervnih oficirjev in udruženja dobrovoljcev ter prečita dopis:

»Vojni dobrovoljci ljubljanske organizacije pozdravljajo najtopleje zbor tovariške organizacije, želeč mu obenem najljepših uspehov v dobrobit svojih članov ter prosep organizacije same, s katero nas družijo preteklost — doba težkih dni, sedanjost — doba dela in edinstva in konsolidacije, ter prihodnost — doba svobode in zavesti, da smo vsi storili svojo dolžnost do domovine.

Živel kralj! Živela Jugoslavija! Živeli invalidi!«

Nato je sledil govor polkovnika Putnikovića, ki izraža svoje stremljenje nad samozatajevanjem in disciplino, kakor tudi požrtvovalnostjo udruženja in želi najlepših uspehov.

»Preko vas, ki ste preživeli vse voj-

ne napore, naj se uči mladina in usmeri svoja dela. Deca naj gleda to nesebično poštovanje. Iz razloga, da je dalo toliko hrabrih sinov življenje za domovino, naj naša pokolenja spoštujemo te žrtve in se po njih ravna. Vsa mora žrtvovati tako delo in v ljubezni utrditi našo zajednico.

Tov. Geč se zahvali prisrčnim besedam in pozdravi našo hrabro vojsko.

Nato se je oglasil k besedi v imenu Zveze bojevnika drugi podpredsednik, bivši kurat g. Bonač:

»Najprvo nam tovarišem od zveze oprosite, da ne moremo prisostvovati dolgo, ker gremo k naši seji, ki se vrši v stanovanju bolnega našega predsednika g. generala Maistra.

Isti mi je rekel: Pozdravi one tovariše, ki nosijo živ žig strahote vojne. Povej trpinom, da jim želim, da dosežejo vsa svoja prizadevanja in svoje pravice, ki jim po božjih, človeških in pisanih zakonih gredo. Dragi tovariši trpini! Meseca januarja sem bil na Redipulju, znanem iz bojnih črt, danes pa na slovenski zemlji onkraj meja. Tam je 30.000 pokopanih in iznad grobov se dviga lep mogočni spomenik. Italijanski vojni invalidi so prinesli od vseh krajev zemljo, tako izpod Triglava, iz Proseka, Unca itd., da dajo tem grobovom domače grude.

Prinašam vam pozdrave iz te, s krvjo oblite primorske zemlje.

Občudujem vas može, ki ste nešteto krat zrlili smrti v obraz in toliko pretrpeli, da imate danes toliko energije, da vodite tako krasno organizacijo. Da bi le vašo pravico povsod upoštevali! Naj bo še nadalje med vami tako lepa disciplina in složnost. Živeli tovariši!

Tov. Geč se mu zahvali.

V imenu odsotnega župana mesta Maribor je g. Janko Jež želel udruženju najlepših uspehov.

Lep govor je imel nato tov. Nedić iz Beograda:

Poštovana gospodo, delegati, prijatelji i drugovi, draga moja braćo.

Dopustite, pre svakog daljnog izlaganja, da vas sve skupa pozdravim, bratskim i srdačnim pozdravom i da vam izrazim moju osobitu radost, što se nalazim u vašoj sredini i kao drug i kao delegat odbora, čije sam poverenje sa puno časti primio. Iz dva važna razloga ja se nalazim srećan med vami:

Prvi, da vam poslužim u daljem radu mojim skromnim iskustvom na saradivanju pri rešavanju invalidskog problema kod nas u zemlji i proučavanjem istog problema u drugim državama.

Drugi razlog: da se od vas poučim organizatorskoj veštini za smisao organizovanja u opšte i da se divim vašoj zdravoj svesti o shvatanju kolektivnih interesa celine o čemu u mom kraju, na žalost, jako oskudevaju. U ovom pogledu neka mi je dopušteno da i vašoj današnjoj upravi napravim kompliment.

Odmah zatim, s obzirom na kritičnu situaciju, u kojoj se danas nalaze svi kontinenti sveta, situaciju poostrenu silnom ekonomskom i privrednom krizom, ja moram da želim celom svetu, pametnom i naivnom, da podvučem naš odlučan pacifizam. Kada bi svi pobesneli nacionalisti i izbezumljeni agitatori: svih zemalja osetili samo deseti deo onog fizičkog bola i materijalne bede, što smo ih mi ratne žrtve osetili i osećamo, prošla bi ih volja, da svojim ljudskim draženjem stvaraju još jednu svetsku kataklizmu nevinih naroda. I zato i jeste naša sveta dužnost, da izvlačeći praktične pouke iz sopstvenog iskustva i udesa, zbog opomene na vreme narode na katastrofalne posledice, koje ih očekuju, ako i dalje budu zavedeni od tih bezumnih agitatora. Mi invalidi i ratne žrtve svetskoga rata bićemo i ostati veliki pobornici mira među narodima i zatočenci ljubavi i bratstva među ljudima.

Što se tiče našeg internog problema, koji nas je ovako zajednički okupio, rešenja invalidskog pitanja reći ću otvoreno i pošteno u kratko ovo: po mom subjektivnom shvatanju, lakše i brže će se rešiti ekonomska kriza sveta, nego što će se definitivno rešiti invalidski problem. Ili sa izumiranjem i poslednjega invalida, biće rešeno i invalidsko pitanje. Ne unosim ni malo humora u ovu prognozu, ali bi hteo baš u tom neskladnom komparacijom drastičnim primerom, da pokažem svu komplikovanost problema. Njega su rešavali više ljudi i pre nas, rešavaće ga i posle nas, ali nikada neće dobiti jedno definitivno rešenje, jer je to nemoguće. Nije to država, koja neće da ga reši, to je jedino komplikovanost tog problema, koji onemogućava to rešenje. Ali ima nešto, što država može i hoće da uradi za nas, ima nešto što naše organizacije žele da ostvare u rešavanju invalidskog pitanja. I o tome što država može i što organizacije žele, ja ću ovde govoriti, tražeći jednu soluciju, koja će momentalno zadovoljiti i državu i nas, naše organizacije. Po mom mišljenju u tom traženju zajedničke solucije postoji razmimoilaženje države i organizacije, postoji trvenje i to što postoji, suština je našeg problema.

Invalidsko pitanje u naprednijim zemljama rešavano je na razne načine, ne postoje dve države, koje su problem rešile ili su se njegovom rešenju približile na isti način. Otuda naše pitanje niti se može ušablonisati, niti se može pretvarati u jedan sistem. U raznim državama razne su i prilike. Na prvom mestu je najvažniji faktor u rešenju: finansijska sposobnost dotične države. Za tim dolazi sve ostalo: broj ratnih žrtava, stepen kulture, način života, lokalne prilike i tome podobno. Ali u svakom slučaju da istaknem i moć uticaja samih invalidskih organizacija, što ja stavljam i jedan od glavnih faktora za ekonomsko stanje u kome se nalaze ratne žrtve jedne zemlje. Sve to utiče jako na stepen blagostanja invalidskih masa. Invalidsko pitanje po svom značaju, nije samo pitanje ratnih žrtava, već i prvoklasno državno pitanje pa i pitanje i sveti dug društva, za čije blagostanje i slobodu te žrtve su i podnesene.

Tako ono izgleda posmatrano iz bližine vremena minulog rata, tako ono može da izgleda posmatramo još iz svežih uspomena prošlog strašnog rata. Ali, tako već ono ne izgleda, posle prohujalih četrnaest godina posle rata. Niti smo mi više nacionalni heroji, ni za služne žrtve domovine, nismo to mi bar u praktičnom smislu, dok u istorijskom bićemo uvijek i ostajemo i posle naše smrti. Ali pošto smo mi još živi i osećamo potrebu za bolje uslove života, to nas danas mora samo praktična briga, a storijsku ostavljamo pokolenjima, koja dolaze po zadi nas. Usled takvog preokreta mora se menjati i dalja naša taktika u borbi za izvojevanje što boljih isnošljivih uslova za život naš i naših porodica. Danas smo mi jedna fizički onesposobljena klasa u opštoj privrednoj utakmici jedna socijalna gomila materijalno gurnuta u bedu i nemaštinu. Samo računajući sa realnim činjenicama, ne padajući u idealističko maštanje, mi ćemo izvojevati skroman ali i siguran ekonomski položaj u današnjem društvu. Sva ostala idealistička shvatanja odvucla bi nas na stranputicu te bi tapkajući u mestu, još za dugo ostali bez jednog praktičnog rešenja.

Samo na ovaj način posmatrajući problem, dolazim do zaključka, da je olakšanje njegovog rešenja u dva pravca moguće: novčano i u naturi, da se izrazim prosto i jasno. Znači dve baze: materijalna i ekonomska. U oba slučaja sodeluje država. Prvi je dopunjujući, drugi je odlučujući. Jer mi i naši drugovi, sa porodicama, nikad nećemo živeti životom kakvim žive državni penzioneri, životom relativno snošljivim, zato je i pravilnije zvati naše primanje od države, naknada, nego penzija ili invalida. Država ma koliko da je finansijski jaka, nikad nam tu naknadu za izdobljenu privrednu sposobnost ne može dati, da je ona dovoljna i za relativnu izdržavanje. Ona će to moći učiniti jedino onim našim drugovima, koji su toliko ratom onesrećeni, da imaju izraženu u procentima nesposobnost sto na sto. To znači: oni koji su nesposobni za kretanje bez tuđe pomoći. Pošto je njihov broj u celoj državi par stotina, rešenje njihovog pitanja lako je izvedljivo.

Ostale ratne žrtve primaće u novcu naknadu svoje nesposobnosti samo u onoliko procenta, za koliko je ona stvarno smanjena. Ostatak za život moraju nadoknaditi sopstvenim naprezanjem, radom i trudom. Naša je želja u organizaciji, da država proceni pravilno tu nesposobnost i odredi se i suština problema. I mi iskreno priznamo, da do

sada nismo bili zadovoljni tretiranjem države u tom pogledu, jer smatramo, da nam se država vrlo malo odužila. A da smo mi u pravu, dokaz nam je i prošlost od četrnaest godina, gde su naši redovi desetkovani strašnim mortalitetom, koji se mnogo povećao zbog nejednakih uslova za utakmicu naših članova sa zdravim elementima. U tim nezdravim borbama, naši dovoljno zaštićeni drugovi su podlegli, to jest pomrli.

Ali meni je zgodno ovom prilikom da ukažem na jednu veliku nepravdu, koja je zadesila čitav red onesrećenih drugova iz rata, koji su doduše ostali neranjeni, ali ostali živi sa upropašćenim zdravljem, da boluju i muče se do smrti. To je velika nepravda, mi ranjeni iskreno priznajemo, jer nije jedan slučaj koji ja znam, gde se takav borac muči dva puta više od mene, celog života i ako ja nosim jedanaest teških rana, ali i jedno čelično zdravlje. Te ljude treba što pre vratiti našoj sredini, jer im je među nami mesto. Ako se invalidnost ne prizna svima, ono bar onima, koji su služili za vreme rata u operativnim jedinicama. Po mom mišljenju, to je jedna vapijuća greška, koju treba što pre ispraviti.

Tako isto smatram, da nam treba vratiti i one ratne invalide, koji su ranjeni u ratu a invalidnost nije im veća od 20 procenata. Druga je stvar, da li im treba priznati materijalnu naknadu, ali u svakom slučaju treba im priznati invalidnost pa i neke ekonomske olakšice i privilegije. Ali uzmimo primer ovakav: dali bi ko od zdravih ljudi pristao da mu se odseku dva prsta u zamenu za skromne koristi, koje mu pruža raniji invalidski zakon? Niko. A ta je invalidnost po škali obeležena sa 20 procenata. I kad je čovek ranjen olovom ili gvoždjem, treba mu priznati bar zvanje: ratni invalid. Takav bi pripadao našoj sredini, našem udruženju i za njega bi to bila neka vrsta moralne satisfakcije. Dakle i ovde je pogreška, što su anulirana prava ljudima lako ranjenim u ratu i naš je zadatak, da tu grešku na merodavnom mestu što pre ispravimo.

Na kraju, što se tiče materijalne naknade ranjenim invalidima i ostalim ratnim žrtvama, da napomenem visinu naknade u toliko, što je nam dužnost, da zahtevamo za drugove, koji imaju apsolutnu nesposobnost toliku veliku naknadu, da im ona bude zaista dovoljna za život. To ne bi bila teška stvar, ako se utvrdi standard života, jer je njihov broj, kao što pomenuh vrlo mali. Za sve ostale, koji pored dosudjene im naknade još su u stanju da privredjaju i sami, valja im dati maksimalnu dopunu u novcu, da bi se koliko toliko izjednačili u utakmici sa zdravima. Ali mislim ni ukoliko ih ne treba ograničavati poreskim cenzusom, jer je krv i bol isti kod bogatog i kod siromaka. To mu je već jedna nagrada za poštovanje i ona treba da ostane kao takva bez ikakvog ograničenja.

Drugo, glavno rešenje leži u dopuni prvog a to su ekonomske privilegije dodeljene ratnim žrtvama, kao zaslužnim sinovima nacije. Od tih ekonomskih koncesija najvažnije su: dodeljivanje zemlje, otkup invalide, zaposlavanje, zadružni kredit, trafike, kantine, kiosci, ortopedisanje, lečenje, povlastica vožnje i tome podobno. Sve te povlastice predvideo je i sam invalidski zakon i mi bi mogli reći, dobro je, samo kada bi se taj zakon u svojoj strogosti bukvalno primenjivao. Tu baš i leži na našim organizacijama dužnost, da dejstvuju za strogu zakonsku primenu u praksi. U isto vreme, da mnoge od tih povlastica učine još i praktično izvodljivim. Radi kratkoće vremena, ja ću da izložim samo jedan primer: dodeljivanje zemlje. Ta koncesija čini se iluzornom, ako se invalidskom interesantu dodeli kakva zaparložena ledina ili krčevina, a ne da mu se kredita i materijala, da se na njoj nastani, razvije svoj posao i što je najglavnije, u poslu uspe. Znači, sredstvo za obeštećenje invalida je odlično, ali je cilj promašen. Take su nam i ostale koristi, ako nisu dodeljene na jedan praktičan način lako izvodljiv. Tu je najveća delatnost organizacija.

Uzmimo na primer povlasticu vožnje, koju naši članovi uživaju samo u teško izuzetnim slučajima. Kad odlaze u banju, na ortopedisanje, lečenje, revizi-

zioni pregled itd. Način na koji oni dolaze do te povlastice, toliko je komplikovan, da ga mali broj od nas upotrebljava. Zašto upotreba toga prava nije uprošćena, jednostavno njegovom invalidskom knjižicom sa tri kupona godišnje za iskorišćavanje podvoza? Naposljetku, zar ratni invalidi nisu toliko zaslužili, da i u običnim prilikama mogu iskoristiti tu povlasticu tri put godišnje, kao njihova druga srećna braća željezničari, činovnici, rezervni oficiri i ostali službenici?

Što se tiče otkupnine invalide, neka mi ne zamere moji drugovi invalidi, ja sam odlučio protiv nje. Mali je broj onih, koji od tog novca vide praktične koristi. Novac se lako troši, lako klizi, naročito u našim rukama, željni svega i svačega, te i svoje teško stečeno pravo ne treba tako lako prodavati, jer čak ne odgovara ni visini iskorišćavanja invalide, s obzirom na njenu dužinu trajanja. Ali, baš zbog toga, što su naša prava vrlo malo zaštićena zakonom, invalid nalazi razloga, da se tako lako reši svoje invalide i svoga prava. Umesto otkupa invalide, praktičnije je zagarantovati invalidima zadružni kredit, preko njihovih organizacija. To je najbolji način, ako se zaista želi, da pomogne privredna utakmica naših članova na poslovnom polju. Međutim, niko bolje ne poznaje potrebe svoga člana i njegovu moralnu vrednost od njegove organizacije. I zato umesto da se svakom ko zaželi, otkupljuje invalida, ili da se direktno pomaže iz Invalidskog Fonda, mnogo je bolje i racionalnije da se pri svima većim instancijama invalidskim obrazuju invalidske zadruge sa ciljem prema potrebi i da se one snabdevaju dovoljnom količinom novca iz Invalidskog Fonda. Samo na ovaj način stvorene zadruge mogle bi snabdevati svoje članove direktnim putem.

Naravno, ako bi se usvojio ovaj sistem, zadatak bi bio države da pojača kontrolu, kako nad ovakvim zadrugama, tako i nad samim organizacijama, jer mi smo uvek bili i ostajemo za što širu državnu kontrolu. Zato je ovaj, tako da ga nazovemo, ekonomski način rešavanja invalidskog problema važniji od onog prvog, materijalnog. Dok po prvom načinu invalidu se daje nepovoljna sumica novca, koja nema tendenciju podstreka za kakav ozbiljniji rad, dotle se ekonomskim povlasticama osigurava njegova životna egzistencija. To i jeste cilj države i naših organizacija. To je baš i cilj i ovome poštovanom skupu mojih drugova i njihovom naprezanju da te ekonomske koncesije u potpunosti izdeistvuju. U koliko ćemo u budućnosti uspeti zavisi dosta i od nas i naše buduće taktike. Ja sam u tom pogledu optimista i nadam se, da ćemo i mi invalidi pri opštoj konsolidaciji zemlje, koja se danas izvodi, biti uzeti u obzir.

Ja osećam, da zloupotrebljavam strpljenje slušaoca, a imao bih toliko mnogo da kažem. Ali ja mislim, da sam i ovako ukratko uspeo, da pokažem celom poštovanom skupu, kolika je važnost invalidskog problema u našoj zemlji. Za ovih jedanaest godina od kako postoji ovo prvo jugoslovensko udruženje ratnih invalida, kome sam imao čast baš ja lično da udarim temelji, trudili smo se u svima prilikama, da ubedimo merodavne činioce u potrebu racionalnog rešenja našeg komplikovanog pitanja, molili smo ih, da nas razumu, pa nisu nas razumeli. Za ovo napornih jedanaest godina intenzivnog rada naših organizacija mi smo se obraćali društvu, moleći ga, da shvati većinu naših žrtava podnesenih za opšte dobro i da razume pravilno podnete napore za olakšanje našeg mučenog života. I avaj! I ono nas nije razumelo. Čast izuzetima i u jednom i u drugom slučaju. Zato smo mi danas tamo, gde smo bili pre jedanaest godina. Sa pjestalata velikih narodnih mučenika i heroja, život nas je svukao i bacio u naobičajnu klasu socijalnih bednika društvene klase, naši pogledi su upravljani njom, našoj domovini, našoj velikoj Jugoslaviji, neka bude ona velika, moćna i srećna, mi nikad svojih žrtava zažaliti nećemo. I idući našom trnovitom stazom poput Boga-Čoveka, Isusa Nazarećanina, mi ćemo i dalje gaiti svoj podmladak u velikoj ljubavi prema svome Velikom Ratnom Drugu Nj. Vel. Kralju i moćnoj Jugoslaviji, jer

tako nas vaspitao veliki jugoslovenski Genije.

Za tem je sledilo poročilo tov. Mlekuša za verifikacijski odbor. Predložena so bila sledeča pooblastila:

Bled: Rus Zdravko, Brežice: Ilovar Anton, Beltinci: Sebianič Nikolaj, Celje: Fröhlich Ivo, Cerknica: Mlinar Andrej, Črnomelj: Peter Maurin, Čakovec: Bačak Mirko, Gorje: Ambrožič Franc, Jesenice: Novak Rudolf, Kamnik: Bremšak Franc, Konjice: Kolarič Ivan, Kranj: Resman Slavko, Krško: Žabkar Ivan, Kočevje: Zalar Josip, Dol. Lendava: Nemethy Štefan, Dol. Logatec: Maček Franc, Ljutomer: Pihler Ferdinand, Ljubljana: Mlekuž Vekoslav, Mokronog: Fras Jaka, Moravče: Koželj Franc, Maribor: Geč Franjo, Metlika: Žigon Franc, Marenberg: Pogorelnik Franjo, Murska Sobota: Džih Štefan, Novo mesto: Robas Ivan, Ormož: Štih Franc, Prevalje: Čresovnik Ivan, Ptui: Senčar Josip, Polzela: Jelen Ivan, Ribnica: Škrabec Ivan, Radovljica: Jaklič Franc, Sevnica: Senica Franc, Slov. Bistrica: Repnik Josip, Selca: Kovač Franc, Slovenjgradec: Hmeljina Karol, Šmarje: Čanžek Ivan, Šoštanj: Aram Anton, Tržič: Čiler Vinko, Trbovlje: Kokali Ivan, Trebnje: Penca Anton, Vrhnika: Jeraj Jakob, Velike Lašče: Prijatelj Josip, Zagorje: Križaj Ivan, Ziri: Tavčar Jakob, Žužemberk: Vidmar Ivan.

Tov. Tratnjek Dragotin iz Velike Polane ni imel pooblastila, a je bil na obnem zboru pravilno izvoljen.

Poročilo je bilo sprejeto.

Občni zbor je prešel k točki Poročilo odbora. Najprvo je povzel besedo tov. Štefe:

»Dragi tovariši! Težko je podajati obračun obnemu zboru tako velike in tako siromašne organizacije. Oblastni odbor si je v teku celega poslovnega leta prizadeval na vse načine, da kolikor mogoče olajša trpljenje Vaše in Vaših tovarišev. Težko je bilo delo, veliko je bilo naporov ali uspehov, odkrito Vam moram priznati, je bilo malo. Bodi prepričani, da ne leži krivda neuspehov na funkcionarjih Oblastnega odbora, ne na funkcionarjih podrejenih krajevnih združenj. Vzroki neuspehov leže vse drugod. Odbor se je trudil, da v prvi vrsti nudi zaščito svojim članom in jih brani pri rešitvah po veljavnem invalidskem zakonu. Imel je nekoliko uspehov, ali še davno ne tega, da bi bili deležni teh zakonito postavljenih pravic vsi, katerim te pravice po zakonu gredo. Tolmačenje zakona je bilo tekom poslovne dobe za naše tovariše in tovarišice kruto, da Vam tovariši in spoštovana gospoda ne morem opisati. Izvrženih je iz naših vrst najmanj 60% naših tovarišev in tovarišic, ki so imeli pravice po prejšnjih invalidskih zakonih. Tolmačenje ali popolnoma napačno upoštevande invalidskega zakona je bilo le v škodo vojnih žrtev. Mi pa smo si prizadevali, da prepričamo merodajne faktorje, da tolmačijo naš zakon prav, in sicer tako, kakor druge veljavne zakone. Prosili smo, da nam pomagajo naši predstavniki, naši prijatelji, naši dobrotniki izven naših vrst in kolikor so storili, jim bodi iz tega mesta izrečena najprisrčnejša zahvala.

Uspeli smo, kakor sem že izjavil, v nekaterih slučajih. Uspeli smo končno v toliko, da so ti faktorji začeli šele premišljevati: »Mogoče imajo pa ti ljudje res prav?« Mi smo, moram poudariti na tem javnem prostoru, legalna organizacija in borimo se za naše pravice na podlagi obstoječih zakonov. Ne hode-mo, nismo in nečemo trpeti pa nikdar nobene ilegalnosti in zahtevamo pravico, ki nam, kakor je rekel baš tovarš Bonač, po božjih, človeških in pisanih zakonih kot članom človeške družbe gre. Radi tega ne bomo odnehali, dokler ne pride smrt.

Oblastni odbor je v drugi vrsti gledal, da materialno podpre iz svojih sredstev naše najbednejše tovariše in tovarišice. Najbolj z izdatnim podpor ali posojil in je v tem pogledu sodelovala tesno z nami gospodarska ustanova »Vzajemna pomoč«. Precej naših tovarišev in tovarišic je podprla zadruga udruženja in to je prva in izdatnejša rešitev invalidskega vprašanja za posredinca. Treba bo še v bodoče, da se doslužujemo te gospodarske ustanove, ki na tej podlagi pomaga državi in društvu, da se reši vsaj v manjši meri invalidsko vprašanje, katero smatramo

mi invalidi kot važno državno, socialno vprašanje. Pomagamo pa državi tudi v vprašanju Narodne odbrane. Kakor je povedal tov. Nedič, smo za vzgled in bomo tudi vzgajali našo deco v pravem jugoslovanskem duhu, kljub vsemu trpljenju in zapostavljanju.

Oblastni odbor ima letošnje izredno skupščino predčasno, in sicer z ozirom na izredno stanje Udruženja vojnih invalidov v celi Jugoslaviji. Kakor Vam je znano, živi udruženje v Jugoslaviji v izjemnem stanju. Naši centrali, naši glavi v Beogradu se je odvzela samostojnost. In mi smo klonili kot lojalni državljani, mi vojni invalidi, ki hočemo državi, narodu in našemu kralju samo dobro, smo vpoštevali ta čin in ostali mirne krvi. Toda med nami ni padla zavest invalidska, niso se zmanjšale upravičene zahteve za rešitev tega državno-socialnega vprašanja, temveč je še delavnost v naših vrstah. Ko je izšel razpis g. ministra socialne politike, s katerim je naznanjena vrnitev pravic kongresu, ki se ima vršiti 28. febr. t. l., je to zavest in solidarnost podčrtalo 48 krajevnih invalidskih skupščin in danes je v dvorani Zadrugne banke taka udeležba, kakršne še ni bil deležen noben občni zbor. Tako je tudi današnji občni zbor podčrtal to invalidsko zavest. To naj bo merodajnim faktorjem na znanje, da bodo vedeli, kaj smo, kdo smo in kaj hočemo. Kakor lahko vidite, tovariši, je materialno in finančno stanje Oblastnega odbora izpadlo za tekoče poslovno leto zadovoljivo. Ne bom hvalil sam sebe in svojih tovarišev, ki so me podpirali v delu. Ali kot pametni, trezni in objektivni sodniki našega dela in naših računov vidite, da z našim skromnim premoženjem gospodarimo pravilno, t. j. da nismo v gospodarstvu padli, temveč celo skromno napredovali, kljub temu, da smo bili primorani v tej splošni stiski pomagati s precejšnjo svoto svojemu članstvu. Tovariši in delegati! Prosim Vas, da sodite pravilno naše delo in se Vam v imenu Oblastnega odbora zahvaljujem za pomoč, ki ste nam jo nudili v tem trudapolnem delu skozi celo poslovno dobo.

Obenem mi je dolžnost, da se zahvalim vsem tovarišim Oblastnega odbora, ki so me podpirali v tem delu in prosim, da ostanejo vsi brez izjeme na svojih mestih, kajti pride važen moment, zgodovinski trenutek. Zgodovinski dan 28. februarja bo kmalu tu. Ta dan bo važnega pomena za naše invalidsko udruženje v celi Jugoslaviji in bo odločilnega pomena za naše državno invalidsko vprašanje.

Nato prečita tov. Štefe brzojavko iz Kruševca, ki se glasi:

»Sa svoje vanredne skupštine invalidi kruševačke oblasti pozdravljaju svoje drage drugove sa iskrenom željom, da se istraje u borbi za naša osvobodena i krvlju zalivena prava.«

Tov. Štefe predlaga, da se istotako vrne brzojavni pozdrav.

Tov. Geč izreče tov. Štefetu zahvalo, ter predlaga, da poda svoje poročilo nadzorni odbor.

5. Poročilo nadzornega odbora:

Tov. Jevak: Nadzorni odbor je deloval skupno z Oblastnim odborom in je vse njegovo delo našel v polnem skladu z zakoni in predpisi. Pregledal je knjige in našel vse v najlepšem redu. Prosim vsled tega, da se poda Oblastnemu odboru absolutorij.

Tov. Rus: Imamo vedno zavest, da je odbor na svojem mestu, da se trudi z vsemi močmi zmanjšati težnje naših članov in da žrtvuje svoj prosti čas in dela na to, da dokaže javnosti naše zahteve. Že sedmo leto nas spremlja isto vodstvo in to dokazuje, da je tako, kakor pri nobeni drugi organizaciji v dravski banovini. Dokazal je kljub odvzeti svobodi samozavest in mu moram zato čestitati. Želim in prosim, da ostane na tem mestu. Predlagam vsled tega, da se poročila oblastnega in nadzornega odbora sprejmejo.

Oglasil se je tov. Mlekuž, ki je stavil predloga, kakoršna sta formulirana med slučajnostmi.

Tov. Ropas je predlagal absolutorij s pohvalo, ki so ga delegati soglasno sprejeli.

Tov. Tome je podal referat o invalidskem vprašanju. Treba je pred vsem, da občni zbor izrazi svojo nezadovoljnost nad mizernim stanjem, ki se je po-

kazalo na podlagi sedanjega invalidskega zakona.

Invalidski zakon je posegel nazaj in odbil že pravomočno pridobljene pravice. Pogoji za zaščito so zelo slabi, izbrani so vsakovrstni načini, da upravičence odbijajo. Tako se vidi, da govori tekst večinoma v negativnem smislu, t. j. kdo nima pravice? Mnogo pa se poleg tega pri rešenih napačno in nepovoljno tolmači, toda čudno, vedno le v škodo vojnih žrtev.

Oblastni odbor je pred kratkim v spomenici razložil vsem merodajnim faktorjem in narodnim poslancem podal sliko o vsem tem pomanjkljivem tolmačenju z željo, da izide neko splošno načelo ali komentar. Ima pa tudi pripravljen vedno material za revizijo invalidskega zakona, ki ga je sam na podlagi prakse in delegatskih zborovanj zbral.

Glavne splošne točke, ki potrebujejo brezpogojnega zboljšanja in ki danes reducirajo naše vrste tako, da je že preko 50% vojnih žrtev brez vsake zaščite, so sledeče:

1. Kar brez vsake možnosti nadaljnega postopanja so odvzete vse pravice 20% vojnim invalidom. Mnogo je takih, da so se jim poškodbe poslabšale, a nimajo nobenih možnosti do pregleda in ponovnih prijav.

2. Reducirani so vsi invalidi z notranjimi boleznimi kljub temu, da zakon upošteva bolezni, povzročene v fronti od poškodb, pa se tega ne jemlje v poštev. Ne priznava se, da je bilo v vojni mogoče dobiti tuberkulozo, itd.

Od takih bolnikov je izgubilo zaščito tudi mnogo družin. Ne priznava se pravic družinam, katerih očetje so umrli med vojno za boleznijo v bolnici ali doma, čeprav je jasno, da v bolnico ali domov na bolniški dopust niso prinesli bolezni od drugod, kot iz vojne.

3. Bridko je prizadelo upravičence vpoštevanje sodnih kazni. Drug človek je kaznovan enkrat, a invalid dvakrat. Kako dolga in mučna pa je druga kazen, ker po invalidskem zakonu izgubi vse. Niti protez in zdravljenja se mu več ne nudi, kar se daje po internacionalnem pravu celo sovražniku v vojski. Zakon posega za vse kazni nazaj v čas po vojni. To je vsekako nepravilno, če pa so bili dotični že po prestanih kaznih pravomočno priznani. Nov zakon sme kyečjemu vzeti nekaj za naprej od svoje veljavnosti, da se državljani vedo po njem ravhati.

Brez vsake pravne podlage se primerjajo stare, po različnih zakonih izrečene kazni, ki imajo značaj hudodelstev ali večjih pregreškov z robijo in zatočenjem, kakršna pozna nov kazenski zakonik, čeprav pravi invalidski zakon, da se take kazni upoštevajo le, ako znašajo nad eno leto.

Kazni invalidov prehajajo celo na nedolžne njihove družinske člane. Ako je bil umrl invalid kaznovan, da ima kazen za posledico odvzem pravic, tako tudi žena ali otroci ne dobe ničesar in morajo radi tega trpeti. Vse dotične družine so bile reducirane.

Zelo značilno pa je, da se niti pomilostitve in odpuščanja kazni ne upoštevajo.

Poleg teh sodnih kazni upoštevajo še nesodne pregreške in sicer nemoralnost. Pri tem prihaja v poštev zlasti mnogo vdov, ki so imele nezakonske otroke. Nikjer ni rečeno v zakonu, da je zgolj to trajna nemoralnost, kakor jo misli invalidski zakon. Predpisano je, da so prvoinstančna policijska oblastva merodajna označiti predhodno, koga je smatrati za tako nemoralnega človeka in ga je treba kaznovati. Toda to se presoja popolnoma samostojno brez vsake pravne podlage ali uvidevnosti.

4. Iako značilni vzroki nepriznavanja pravic so tudi domovinski spori. Če je bil pokojni pristojen v eno izmed občin, ki je danes izven naših mej, pa imajo njegovi nasledniki danes tukajšnje državljanstvo, kljub temu ne dobe pravic po našem invalidskem zakonu. Kie je logika? Ali naj gredo naši invalidi, ki so naši državljani, iskat svoje pravice v druge države?

5. Največja težnica za invalidnino in tudi druge pravice pa je davčna osnova. Znesek 120 Din letno plača skoro vsak. Za delavce in uslužbence je sicer bolj pravilna podlaga po višini plače, na isti način pa bi morala biti ta osnova za vse, to je po višini plače ali drugih dohodkov ali posestnem donosu, ne pa po davku.

Davek pa plačata premožnejši kot revež.

Primerjajmo malega obrtnika ali trafikanta! Kdor pozna njegov zaslužek, ali kaj več zasluži kot nesamostojni pomočnik-delavec?

Zelo čuden pa je način, da se davek ali premoženjsko stanje upošteva, ali v času onesposobljenja (t. j. med vojno) ali pa sedaj?

Kaj ima na današnje življenjske pogoje vplivati čas med vojno? Sploh pa se davka za toliko časa nazaj navadno nikdar ne more ugotoviti, zato pa nastajajo samovoljna tolmačenja, da se jemlje današnji davek brata, sestre ali celo zeta. Sedanji davek drugih se jemlje tudi v času vojne.

Poleg osebnega davka pa se upošteva tudi družinski ali zadrugni davek. Pri nas zadrug sploh ni, zato pa nastajajo strašno nerazumljive tvorbe. Zakon pravi, da se jemlje pri zadrugah le davek, ki ga plača ali ga je plačeval v času onesposobljenja oče s polnoletnimi sinovi. Pri nas pa se jemlje cel posestni davek, seveda ker ga plačuje samo oče ali dotični, ki je sploh neomejen lastnik. Davek bi se moral deliti na vse polnoletne moške člane.

Zadrug pa sploh ni upoštevati tako, kot je pri nas običaj, da se jemlje v poštev skupno prebivanje z materjo ali celo z bratom ali svakom. Treba je upoštevati, ali ima invalid sploh kako solastnino in od nje dohodke, ne pa, ako je celo od hiše odpravljen, pa živi na domu od dela kot hlapec ali pa celo iz miloščine, ki jo v invalidsko zaščito nobeden ni dolžan niti nuditi. Zelo drastičen primer je tudi, da nobena sprememba premoženja ne vpliva na pridobitev pravic, pač pa vpliva, ako je treba odbiti pravice. Torej le to velja, kar je v škodo.

6. Nepravilno je, zakaj upravičenci izgube vse pravice po invalidskem zakonu, ako se niso do konca leta 1929 prijavili.

Oni naj bi dobili svoje pravice od dneva prijave, ne pa, da se jih zato kaznuje. Pomisliti pa je treba na oddaljene, nevedne ljudi, ki jih ta odredba nemalo razočara.

7. Zakaj imajo pravico do ponovnega pregleda samo invalidi od 60% naprej? Kaj naj stori na primer 40% invalid, ako mu vsled vojne poškodbe naknadno amputirajo nogo? Imamo že take slučaje.

8. Kljub temu, da imamo že dve leti in pol nov invalidski zakon, še danes nima velik del vojnih žrtev novih rešitev. Med tem trajajo dolga poizvedovanja in skoro gotovo nas bo prehitela zopet prejšnja sprememba zakona.

Čudno je, zakaj mora rešitev, ako je v prvi instanci ugodna, iti še v Beograd, čeprav se dotični ne pritoži. Ako pa je neugodna, pa ne gre v Beograd, če se ne pritoži?

Iz teh primerov, ki so le glavni obrisi, dokazujemo nujno potrebo, da je treba invalidsko vprašanje popraviti. Zato naj današnji občni zbor apelira na javnost, da se bo to čim preje zgodilo, ker razmere so strašno slabe.

Tov. Geč se zahvali.

Nato je tov. Mrvaljevič iz Beograda izrazil svoje veselje, da more biti navzoč na tako lepem bratskem zborovanju. Z ozirom na predavanja tov. Tomca je primerjal, pojasnil in izpolnil posamezne zadeve invalidskega vprašanja.

Rekel je, da se je tudi v praktičnem pomenu izkazal sedanji invalidski zakon kot zelo pomanjkljiv in neskladen.

Za svoj referat je žel burno odobravanje.

Tov. Metlika je poročal o predlogih in pritožbah.

Tov. Nemethy predlaga združitev predlogov, tov. Mlekuš pa, da se jih dostavi vsem narodnim poslancem.

Nato prečita tov. Metlika sledeči referat:

Predložili so svoje predloge krajevni odbori:

Moravče 4 točke, Maribor 3, Novo mesto 10, Ptui 5, Radovljica 4, Ribnica 7, Sevnica 2, Trbovlje 12, Tržič 4, Zagorje 3 in Ljubljana 16 točk. Krajevni odbor Celje je predložil svojo spomenico direktno ministru soc. politike in nar. zdravja.

Isti vsebujejo sledeča vprašanja:

1. Da se izposluje oprostitev pošt-nine za medsebojno dopisovanje naših organizacij so predlagali krajevni odbori Moravče, Maribor, Trbovlje in Tržič.

2. Da se zviša davčni cenzus, so predlagali kr. odbori: Moravče, Novo mesto, Ptuj, Radovljica, Ribnica, Trbovlje, Zagorje in Ljubljana.

3. Da se spremene zakonske določbe glede kazni predlagajo: Novo mesto, Ptuj, Trbovlje.

4. Da se zaposli telesno in duševno sposobne invalide v državnih, samoupravnih ter privatnih podjetjih, predlagajo kr. odb.: Maribor, Tržič.

V splošnem in v celoti poudarjajo in predlagajo vsi kraj. odbori, da se nujno popravi in odredi revizija sedanjega invalidskega zakona v določbah glede ocenjevanja invalidnosti, priznavanja iste in uspešnejše rešitve pravic, ki se priznavajo z dosedanjim zakonom.

Nadalje naj se odredi, da bodo invalidska sodišča ter vsi uradi in ustanove, ki so poverjene z reševanjem vlog, razsodb, nujno poslovali.

Predlog glede združenja glasila »Vojni invalid« in »Bojovnik«. To naj se skuša doseči.

Besedo je povzel tov. Vuk:

Tovariši! Iz naše krvi, solz in trpljenja je zasijalo solnce nacionalni borbi in vsem nam. Danes pa smo ponižani.

Slučaj, ki sem ga baš dobil v roke, mi narekuje ogorčenje. Odbita je neka vojna vdova samo zato, ker ima nezakonskega otroka. Ker je to vzrok, da je izgubila vse pravice z družino vred, je to nekaj nečloveškega. S tem so nam dali prav čuden pečat. To se pravi razžaliti ljudi, ki so doprinesli vse žrtve. Kako se more v tem stoletju napraviti tako sodbo, da je roditi nemoralno?

Nato je govoril o organizaciji. Organizacija nam je bila takorekoč odvzeta, ker je bila postavljena pod komisarija. Dve leti smo prebili v zelo poslabšanem invalidskem vprašanju in nismo imeli niti prave organizacije. Sedaj bo kongres, zato hočemo dobiti svoje lastno vodstvo in besedo, da izrazimo k zboljšanju našega vprašanja.

Organizacija je lastna sila, naše telo, zato ne sme nobenega v njej manjkati. Plačati mora članarino, da bo ona zmožna voditi borbo za naše pravice. Ne sme se zahtevati samo podpor. Podpore naj se dajo le tistim, ki ne morejo sami živeti.

Današnji občni zbor je pripravil svojo resolucijo. Ker mora biti ista primerno kratka, je bil vpoštevati le splošni naš izraz. Podobno pa bomo obdelovali zahteve na drugih mestih.

Nato je prečital

RESOLUCIJO

oblastnega odbora Udruženja vojnih invalidov Ljubljana-Maribor, sprejeta na občnem zboru dne 31. januarja 1932 v Mariboru.

1. Občni zbor je vzel odredbo ministrstva socialne politike in narodnega zdravja, da se bo vršil kongres Udruženja vojnih invalidov 28. februarja 1932 v Beogradu, z zadoščenjem na znanje. Pričakuje, da bo organizaciji invalidov dana možnost svobodno izraziti svoje zahteve.

2. Občni zbor ugotavlja, da je invalidski zakon z dne 11. julija 1929 imel za posledico poslabšanje gmočnega položaja invalidov, da je izločil ogromno število vojnih žrtev iz vrst invalidov, uničil jim zadobljene pravice, dasi so resnične žrtve svetovne vojne. Ne moremo opustiti, da poudarimo splošni nesocialni značaj zakona.

3. V imenu socialne pravičnosti zahtevamo, da družba, država nadomesti izgubo vsem, ki jih je vojna oropala fizične enakovrednosti ali jim zmanjšala življenjske pogoje v popolno njihovo zadovoljstvo.

4. Skupščina zahteva, da se v bodoče invalidske zadeve rešujejo in izvršujejo s sporazumnim sodelovanjem Udruženja vojnih invalidov.

5. Pričakujemo, da bo državna oblast v polni meri upoštevala potrebe in zahteve Udruženja vojnih invalidov in zadoštila pravicam invalidov.

Resolucija je bila soglasno sprejeta.

Tov. Vuk je potem sporočil še neko vprašanje.

Vi veste, kako nas gloda danes stanovanjsko vprašanje. Slišali in čitali ste o zadnjih zborovanjih v ta namen in anketi, ki jo vodi ministrstvo socialne politike in narodnega zdravja. Tudi za nas je to vprašanje važno, ker smo ekonomsko najslabši. Kakor že mnogo dru-

gih organizacij, je treba, da se tudi mi pridružimo tej akciji.

Zato sem po primerjanju občin zahtev sestavil še eno resolucijo, katero hočem prečitati.

Resolucija

po stanovanjskem vprašanju, sprejeta na občnem zboru Oblastnega odbora udruženja vojnih invalidov dne 31. januarja 1932 v Mariboru.

Občni zbor konstatira nujno potrebo rešitve današnjega stanovanjskega vprašanja. Nezaslišano pretirane visoke najemnine stanovanjskih in trgovskih, posebno obrtnih lokalov resno ogrožajo življenjski obstoj socialno odvisnih, zlasti ekonomsko najšibkejših, nas vojnih žrtev.

Občni zbor se priključuje resolucijam stanovanjskih najemnikov, ki so jih predložile Delavske zbornice na anketi o stanovanjskem vprašanju, ki se je vršila 23. januarja 1932. pri ministrstvu socialne politike v Beogradu, z nadaljnjim zahtevom, da se s primernimi ukrepi, če potrebno, tudi s strani oblasti, doseže poraba vseh razpoložljivih stanovanj in lokalov, ki jih hišni lastniki po zmernih cenah nočejo oddati.

Konkretno predlagamo, naj se vpliva na stanovanjski trg na ta način, da se za vso državo izenači odpovedni rok, ki naj bi znašal 15 dni do 1 meseca. Na ta način bi bilo najemnikom, zlasti invalidom, omogočeno, da v najmanjšem času menajajo stanovanje ali lokal, če se jim nudi prilika, dobiti ceneje tega. To bi indirektno vplivalo na znižanje najemnin, ker bi imeli hišni posestniki vsakor velik interes na tem, da obdrže svoje stranke. S tem bodo prisiljeni, da znižajo najemnine. Ob enem naj se ukine dosedanja določba davčnega zakona, po kateri za prazna stanovanja ni treba plačati davka. Razen tega naj se pooblaste občine, da smejo oddati po krajevnim prilikam primerni najemniki vsako stanovanje, ki je prazno nad en mesec.

S temi ukrepi bi se znatno olajšal položaj najemnikov in zlasti invalidov, ne da bi bili pri tem hišni posestniki oškodovani, ker bi se s tem še bolj uveljavilo načelo svobodne konkurence, kar bi samo po sebi vplivalo na znižanje najemnin.

Resolucija je bila soglasno sprejeta. V imenu kandidacijskega odbora je nato tov. Rus predložil sledečo kandidatno listo:

Upravni odbor: Štefe Matko, Metlika Ivo, Benedik Slavko, Osana Mirko, Tomc Stanko, Mirtič Josip, Vuk Ivo, Juvan Fricko, Maček Franjo.

Namestniki: Marinko Ivo, dr. Turk Ernest, Sernec Mihael, Dornik Feliks.

Nadzorni odbor: Jevak Matej, Plehan Mirko, Kramar Ivan, Novak Jernej, Zore Josip.

Namestniki: Fakin Pankracij, Jus Janko, Lotrič Rudolf.

Delegati: Nedič Božo, Mrvaljevič Milutin, Štefe Matko, Metlika Ivo.

Namestniki: Rus Zdravko, Geč Franjo, Fröhlich Ivo, Jaklič Franc in Zbarkar Ivan.

Širši Sred. odbor: Štefe Matko, Tomc Stanko.

Namestniki: Osana Mirko, Vuk Ivo. Predlagani odbor in delegati so bili soglasno izvoljeni.

Slučajnosti.

Tov. Geč je izročil predsedstvo občnega zbora zopet izvoljenemu tov. Štefetu.

Predloga tov. Mlekuža:

a) Kapital, ki ga ima Oblastni odbor udruženja vojnih invalidov v Ljubljani, naj se naloži večinoma v Vzajemni pomoči r. z. z o. z., le tekoči račun oblastnega odbora U.V.I. naj bo v kakem drugem zavodu. Ta tekoči račun pa ne sme presegati polovice kapitala.

b) Poročilo Oblastnega odbora U.V.I. v Ljubljani za občni zbor naj bo nekoliko detailnejše. Pokaže naj jasno sliko, v kolikih primerih je Oblastni odbor interveniral za posamezne invalide za podporo, trafike, koncesije itd. Imeti mora to poročilo tudi pregledno primerjalno tabelo članstva, tekočega leta s članstvom preteklega leta. Iz te tabele naj bo po možnosti tudi razvidno, koliko članov je še zaščitenih po invalidskem zakonu in koliko jih je ostalo, kljub redukciji, še v udruženju.

Naše gibanje

JAVNO OBVESTILO.

Podpisana invalidska zadruga Vzajemna pomoč reg. zadr. z o. z. v Ljubljani, Šentpeterska vojašnica, obvešča vsled tega, ker jo občinstvo mnogokrat zamenjuje z nekim drugim enakoimenskimi društvom Vzajemna pomoč, registrirana pomožna blagajni v Ljubljani, ki se bavi z zavarovanjem, da ona ni identična s tem društvom in nima z njim nobene skupnosti. Da se ne bo napačno tolmačilo in dostavljalo pošto, naj vsak točno pazi na naslov. — Vzajemna pomoč, reg. zadruga z o. z. v Ljubljani.

POZOR PRI NAKAZOVANJU NAROČNINE.

Nekateri krajevni odbori nakazujejo kljub temu, da smo že večkrat opozorili, naročnino za Vojnega invalida na položnice Oblastnega odbora, mesto Uprave Vojnega invalida. Ne navedejo pa, kakaj je dotično nakazilo in Oblastni odbor ne ve kam knjižiti. Opozarjamo, da ima Oblastni odbor svojo čekovno številko 12156, upravništvo Vojnega invalida pa 12730, na kar je treba paziti. Če pa že kdo nakaže na položnico Oblastnega odbora, naj zadaj napiše, ako je dotična svota za Vojnega invalida, ker so take beležke mogoče sedaj brez plačila takse.

Opozarjamo pa tudi, da naj krajevni odbori takoj nakažejo zaostalo naročnino in za naprej, v kolikor še niso plačali. Zaostanek jim je bil sporočen z obračuni koncem preteklega leta.

Krajevni odbor v Murski Soboti opozarja in prosi vse svoje člane, ki so že dobili položnice za plačilo članarine in naročnine za leto 1932, pa niso še poravnali, da to storijo čimprej, ker vsem onim, ki do 15. marca ne poravnajo, se bo list Vojni invalid ustavil. Tudi je še dosti članov, ki še dolgujejo za leto 1931. iz goli malomarnosti, ker se ne zavedajo, kaj pomeni za nje organizacija. Poziva sledeče tovariše in tovarišice, da pridejo po članske knjižice: Toplak Ana, Genterovci; Lucu Aleksander, Adrijanci; Legen Klara, Ivanjci; Gorčan Marija, Kukeč; Korpič Karol, Adrijanci; Kovačič Terezija, Rakičan; Vrečič Ana, Gorica; Verban Frančiška, Tešanovci; Fujs Terezija, Petanjci; Zver Rozalija, M. Subota; Bučič Janez, Poznanovci; Hajdiniak Rozalija, Cankova; Felkar Terezija, Peskovci; Malačič Marija, Kukeč; Rac Žuzana, Moravci; Kozic Terezija, Peskovci; Erjavec Terezija, Cankova; Huber Marija, Cankova; Kisilak Terezija, Andrejci; Vučkič Terezija, Moravci, Horvat Josip, Bogojina.

Ptuj. — Zelo važno! Vse člane in članice tukajšnjega Krajevnega odbora, ki želijo ostati redni člani in da se jim ne bo list ustavil, pozivamo, da s pomočjo priloženih čekovnih položnic čimprej, najkasneje pa do 20. marca t. l., nakažejo članarino in naročnino. Kdor do tega dne ne bo poravnal vsaj naročnine, se mu bo ustavilo nadaljno pošiljanje lista. — Mnenja smo, da bi marsikateri člani ali članice radi plačali eno ali drugo, pa ne morejo vsled oddaljenosti in slabega vremena priti osebno v Ptuj. Zato pa jim dostavljamo čekovne položnice, s katerimi lahko izvrše plačilo pri najbližji pošti. Po marke pa lahko pridejo pozneje, ko bo lepo vreme. Ne pozabite torej izvršiti plačila do 20. marca t. l. — Tukajšnji Krajevni odbor bo podpiral moralno in materialno, koliko bo to v njegovi moči, le redne člane in članice, ki redno plačujejo članarino in za list. Takim članom in članicam pa, ki mislijo, da bodo le takrat plačali eno ali drugo, ako bodo dobili podporo, ni treba priti več k organizaciji.

Krajevni odbor Udruženja vojnih invalidov v Mariboru je na poslano udanostno brzojavko o priliki obč. zbora dne 17. januarja 1932 na našega Najvišjega zaščitnika prejel potom predstojništva mestne policije v Mariboru pod št. 301/16 sledeči odgovor:

»Imam čast, da Vam po nalogu kancelarije Njeg. Vel. kralja vsled brzojavne razpisa kabineta ministrstva za notranje posle k br. 119 z dne 21. januarja 1932 izrečem zahvalo za vdanostno brzojavko, odposlano Njeg. Vel. kralju z občnega zbora Vašega udruženja dne 17. januarja 1932.«

Zagorje. Na poziv uprave »Vojnega

invalida«, da je treba poravnati naročnino za pol leta naprej, je Kraj. odbor večino že nakazal. Zato se najprvo zamudniki ponovno opominjajo, da poravnajo za nazaj dolžne vsote, vse članstvo pa vsaj za pol leta naprej. — Ako zamudniki ne bodo v roku enega meseca poravnali za nazaj, se jim list s 1. marcem t. l. ustavi. Treba je, da plačajo vsi, tudi oni, ki ne dobivajo pokojnine radi davka ali zadružništva, ker ravno tisti morajo imeti največ interesa za poročila, pa tudi invalidi izpod 30% in bolniki, za katere se organizacija zelo poteguje. — Še enkrat ponavljamo, bodite točni napram odboru, ker drugače organizacija ne more imeti uspeha, ako ne bomo vsi za enega in eden za vse. Tovariši, saj imate spomine iz strelskih jarkov, kako smo bili drug za drugega. Naj bo tako tudi danes, da bodo naši delavci dosegli revizijo inv. vprašanja in pošteno rešili to, kar smo s krvjo prislužili naši mili domovini.

Zagorje. Članstvo se pozivlja, da dvigne svoje legitimacije za polovično vožnjo, katere so bile oddane na obč. zboru. Oni pa, ki jih še niso predložili v prolongiranje za l. 1932, naj to v najkrajšem času store.

Zahvala. — Zagorje. Podpisani se najiskreneje zahvaljujem k. o. v Zagorju za nakazano mi podporo v moji bolezni, ker sem bil tudi radi brezposelnosti več mesecev v veliki stiski za preživljanje svoje družine. Najlepša hvala vsem, ki so mi to pomoč naklonili.

Bauer Jože,

Paračin — Srbija.

Iz Tržiča. Krajevni odbor UVI v Tržiču obvešča vse svoje člane, da pridejo po svoje članske knjižnice, katere dobijo v tajništvu v meščanski šoli in sicer vsi tisti, kateri so jih oddali o priliki obč. zbora. Vsi tisti, kateri pa do danes niso poravnali članarine, pa so obljubili, da bodo to storili o prvi priliki, naj to store v mesecu februarju, ker je odbor poravnal za vse svoje člane naročnino za list »Vojni invalid« za celo leto naprej iz svoje blagajne. Kdor tega ne bo storil v navedenem času, mu bo odbor prisiljen ustaviti prihodnjo številko »Vojnega invalida«. Upamo, da ne bo nobenega, da ne bi storil svoje dolžnosti napram svoji stanovski organizaciji, ker ravno sedaj je prišel čas, ko bo rabil vsak član pomoč od organizacije. Odbor pa bo gledal samo na tiste, ki imajo poravnano članarino.

Kraj. odbor Sevnica sporoča vsem svojim članom, da je sklenil najstrožje paziti na to, da se v bodoče ne bodo vršile več take nerednosti s plačevanjem članarine in naročnine »Vojnega invalida«. Je že preveč zaostankov, ki jih bo moralo plačati Udruženje iz svoje blagajne. Do sedaj smo imeli navado, čakati po šest in še več mesecev na poravnavo. Od sedaj dalje pa se bo čakalo samo po tri mesece. Po preteku treh mesecev se bo vsakega, ki ne bo plačal vsaj naročnine »Voj. invalida«, odjavilo kot naročnika.

CENJENI ČITATELJI!

Otvorili smo inseratni oddelek in apeliramo na vse, da nabirajo inserate. Nabiralcem smo pripravljeni dati 25% provizijo. Naš list gre po celi državi in ga čitajo vsakovrstni sloji.

Cene inseratom so: Cela stran 800 dinarjev, $\frac{1}{2}$ strani 400 Din $\frac{1}{4}$ strani 200 Din, $\frac{1}{8}$ strani (dvokolonski) 100 Din, $\frac{1}{16}$ strani (enokolonski) 58 Din, $\frac{1}{32}$ strani (enokolonski) 25 Din, posamezne vrste po 2 Din, in sicer za enkratno objavo. Pri večkratnih ali stalnih objavah tudi popust po dogovoru. Naročila sprejema upravništvo »Vojnega Invalida«, Ljubljana, Šentpeterska vojašnica.

IZ UREDNIŠTVA.

Krajevne odbore in druge dopisnike obveščamo, da smo morali radi važnih poročil izpustiti precej dopisov, posebno pa poročila iz Krajevnih občnih zborov, ki jih objavimo prihodnjich.

Izdaja Udruženje vojnih invalidov. Odgovorni urednik: Fricko Juvan, Wolfova ulica 4. Tiska tiskarna »Slovenija« v Ljubljani. — Predstavniki za tiskarno: Albert Kolman.